



## מהלכות הנהגות היום סימן רלא' עפ"י מרן בשו"ע ופוסקים אזורנים

### הקדמה

כתב הטור בסימן רלא' שאחר שגמר סעודתו יחזור ללמוד, ואם אי אפשר לו ללמוד בלא שינת הצהריים יישן ובלבד שלא יאריך בה הרבה. במסכת סוכה פרק כו. מובא: א"ר אסור לישן ביום יותר משינת הסוס, וכמה היא שינת הסוס שתינ נשמי. אביי הוה נאים מכי עייל מבי כובי לפומבדיתא - קרי עליה רב יוסף עד מתי עצל תשכב. ואף בזה המעט לא תהא כוונתו להנאת גופו אלא להחזיק גופו לעבודת ה' יתברך. וכן בכל מה שיהנה בעולם הזה, לא יכווין להנאתו, אלא לעבודת הבורא יתעלה, כמו שכתוב: "בכל דרכיך דעהו" ואמרו חז"ל ויהיו כל מעשיך לשם שמים וכן סידר הרב רבנו יונה העניין בפרקי אבות "ויהיו כל מעשיך לשם שמים" - אפילו דברים של רשות כאכילה, שתייה, הליכה, הישיבה, קימה, תשמיש שיחה וכל צרכי גופך יהיו כולם לעבודת בוראך או לדבר הגורם עבודתו.

**אכילה ושתייה כיצד?** - אין צריך לומר שלא יאכל ולא ישתה דברים האסורים, אלא אף כי יאכל וישתה דברים המותרים והיה רעב וצמא אם להנאת גופו עשה אין זה משובח אלא אם כן נתכוון להשלים צרכי גופו ושיאכל כדי חיותו כדי לעבוד בוראו.

**הישיבה והקימה וההליכה כיצד?** - אין צריך לומר שלא ישב במושב לצים, ושלא לעמוד בדרך חטאים, ושלא לילך בעצת רשעים אלא אפילו לישב בסדר ישרים ולעמוד במקום צדיקים ולילך בעצת תמימים אין זה משובח שיעשה להנאת עצמו להשלים חפצו ותאוותו אלא יעשה לש"ש.

**שכיבה כיצד?** - אין צריך לומר בזמן שיכול לעסוק בתורה ובמצות, אם מתגרה בשניה לענג עצמו שאין ראוי לעשות כן, אלא אפילו בזמן שהוא יגע וצריך לישן כדי לנוח מיגיעתו אין זה משובח שיעשה להנאת גופו, אלא אם נתכוון להשלים צרכי גופו שיוכל לעבוד בוראו ויתן שינה לעיניו ולגופו מנוחה לצורך הבריאות ושלא יתטרף דעתו בתורה מחמת היגיעה.

**תשמיש כיצד?** - אין צריך לומר שלא יעבור עבירה, אלא אפילו בעונה האמורה בתורה אם עשה להנאת גופו או להשלים תאוותו הרי זה מגונה, ואפילו אם נתכוון כדי שיהיו לו בנים שישמשו אותו וימלאו מקומו אין זה משובח, אלא אם כן נתכוון שיהיו לו בנים לעבודת בוראו או שנתכוון לשמש מיטתו לקיים עונה האמורה בתורה כאדם הפורע חובו.

**השיחה כיצד?** - אין צריך לומר לספר לשון הרע ונבלות פה, אלא אף לספר בדברי חכמים תהיה כוונתו לעבודת הבורא או להביא לעבודתו. כללו של דבר חייב אדם לשום עיניו וליבו על דרכיו ולשקול את כל מעשיו במאזני שכלו, וכשרואה דבר שבא לידי עבודת הבורא יתעלה יעשהו ואם לאו לא יעשנו. ומי שמדות הללו מצויות בו נמצא עובד את בוראו כל ימיו אפילו בשעת שבתו וקומו והילוכו ובשעת משאו ומתנו, ואפילו באכילתו ושתייתו, ואפילו בתשמישו ובכל צרכיו.

על הדרך הזה זקף רבינו הקדוש אצבעותיו למעלה בשעת מיתתו ואמר גלוי וידוע לפניך שלא נהניתי מהם אלא לשם שמים. אם ישן שינת עראי מיושב על ידיו, אינו צריך לברך ברכת התורה כשיחזור ללמוד. ואם ישן על מיטתו הוא קבע וצריך לברך ואם שכב על מיטתו לישון ולא ישן, אינו צריך לברך. כתב על כך בבית יוסף כי כתב האגור בסימן ג' בשם רבנו יהודה שכאשר נעור משנתו של שינת היום צריך לברך "אלוקי נשמה", וכן כתוב בשיבולי הלקט, אולם לא נהגו כן.

### פירטי הלכה

- א. אם לא יכול ללמוד בלי שינת צהריים, יישן. ולא יאריך, שאסור לישן ביום יותר משינת הסוס שהוא ששים נשימות, ואף בזה לא תהא כוונתו להנאת גופו, אלא להחזיק גופו לעבודת ה' יתברך. (מרן בשו"ע)
- ב. כשניעור משנתו לא צריך לברך "אלוקי נשמה", מפני שברכה זו נתקנה על מנהגו העולם שהקב"ה מחזיר הנשמות לבני האדם בבוקר. ויש אומרים שיקרא קודם שישן: "ויהי נועם" (תהילים צ, יז) משום סכנת מזיקים. וכתב הלבוש שאין נוהגים כן (הרמ"א בהגה ומשנה ברורה)

ג. בכל מה שיהנה בעולם הזה, לא יכוון להנאתו, אלא לעבודת הבורא יתברך, ככתוב במשלי ו' - "בכל דרכיך דעהו" ואמרו חכמים: כל מעשיך יהיו לשם שמים. (מרן בשו"ע)

ד. אפילו דברים של רשות, כאכילה, שתייה, הליכה, ישיבה, קימה התשמיש שיחה וכל צרכי הגוף, יהיו לעבודת הבורא, או גורם עבודתו. (מרן בשו"ע)

ה. היה צמא ורעב, אם אכל ושתה להנאתו אינו משובח, אלא יתכוון שיאכל וישתה כפי חיותו, לעבוד את בוראו. (מרן בשו"ע) ראיתי לאנשי מעשה שקודם אכילה היו אומרים הנני רוצה לאכול ולשתות כדי שאהיה בריא וחזק לעבודת ה' יתברך. (משנה ברורה)

ו. אפילו לישב בסוד ישרים, ולעמוד במקום צדיקים, ולילך בעצת תמימים, אם עשה להנאת עצמו והשלים חפצו ותאוותו, אינו משובח אלא אם כן עשה לשם שמים. (מרן בשו"ע) ומכל מקום טוב הוא, שמתוך כך בא לשמה. (משנה ברורה)

ז. שכיבה, אין צריך לומר שבזמן שיכול לעסוק בתורה ובמצות לא יתגרה בשניה לענג עצמו, אלא אפילו בזמן שהוא יגע וצריך לישן כדי לנוח מיגיעתו, אם עשה להנאת גופו אינו משובח, אלא יתכוון לתת שינה לעיניו ולגופו מנוחה לצורך הבריאות שלא יתטרף דעתו בתורה מחמת מניעת השינה. (מרן בשו"ע)

ח. בתשמיש האמורה בתורה, אם עשה להשלים תאוותו או להנאת גופו הרי זה מגונה, ואפילו אם נתכוון כדי שיהיו לו בנים שישמשו אותו וימלאו מקומו אינו משובח, אלא יתכוון שיהיו לו בנים לעבודת בוראו או שיתכוון לקיים מצות עונה כאדם הפורע חובו. (מרן בשו"ע)

ט. בשיחה, אפילו לספר בדברי חכמה צריך שתהיה כוונתו לעבודת הבורא או לדבר המביא לעבודתו. (מרן בשו"ע)

י. כללו של דבר, חייב אדם לשום עיניו ולבו על דרכיו ולשקול כל מעשיו במאזני שכלו, וכשרואה דבר שיביא לידי עבודת הבורא יתברך יעשהו, ואם לאו לא יעשהו, ומי שנוהג כן, עובד את בוראו תמיד. (מרן בשו"ע)

יא. כל שכן אם סיפורו הוא בענייני משא ומתן, צריך שתהיה כוונתו לשם מצווה, שיהיה לו במה להתפרנס כדי שלא יבוא ליד גזל. (משנה ברורה)

יב. אפילו אם הוא עשיר גדול שדי לו בממונו לפרנס עצמו ובני ביתו, כל ימי חייו גם כן יצויר לפעמים במה שמשדל להרבות עסקיו דבר מצווה כגון שכונתו להרבות בצדקה וגמילות חסדים על ידי זה, או שכונתו לקחת עסקים תחת רשותו כדי להמציא מלאכה לעניי ישראל שישתכרו להחיות נפשם, שכל זה הוא בכלל צדקה ומעולה ממנה כמו שכתב הרמב"ם וכמובא בי"ד סימן רנא, שהמחזיק ביד ישראל שמך ונותן לו מלאכה כדי שישתכר ולא יצטרך לבריות לשאול הוא מקיים בזה, מצוות עשה של "ומטה ידו עמך והחזקת בו" (משנה ברורה)

### אמרי בינה - מאמרי זוז"ל בשבזו המידות הטובות

הליצנות נחלקת לחמישה חלקים. האחד, איש הנותן דופי בבני אדם, כמו שנאמר (תהלים ג כ): "תשב באחיק תדבר בבן אמך תתן דופי".

מי שעושה כן נקרא לץ, דכתיב (משלי כא כד): "זד יהיר לץ שמו עושה בעברת זדון". פירוש הפסוק כך הוא: "זד יהיר לץ" - הלצון יש בו שתי מידות רעות: האחת - שהוא זד ועושה העבירה בזדון, שהוא מזיד על חבירו בדבר שאין לו בו ריווח, עושה נזק והפסד גדול לחבירו, כי כשהוא נותן דופי ומבאיש ריחו בעיני בני אדם ומשניאו, זוהי תכלית הזדון יותר מן הגוזל וגונב, כי כשהוא גונב או גוזל, אין זדון הלב, כי אם להנאתו הוא כדי להרבות לו הון, אבל הנותן דופי בבני אדם אין לו ריווח והוא גריעות הלב. וגם הלץ הוא יהיר בעל גאוה, ולכן הוא נותן דופי בבני אדם. אבל החכם - עניו ושפל הוא, מכיר מומו לעצמו, ומתוך כך לא יתלוצץ בבני אדם ליתן בהם דופי כדרכי הליצנים היושבים ואומרים: פלוני עשה כך וכך! ומתלוצצים בו. (על פי אורחות צדיקים - שער השתיקה)

**חיצוניות מול פנימיות**

"לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלוקיך" (פרק טז-כב) – מפרש רש"י: אזהרה לנוטע אילן ולבונה בית בהר הבית.

המקום הקדוש צריך להיות בעיניך בזכות קדושתו ולא בזכות קישוטים חיצוניים כגון עצים נאים ובניינים מפוארים. אם מבקש אתה לפאר את הקדושה בקישוטים חיצוניים, הרי שמכאן משמע שאתה מזלזל ביופיה המקורי של הקדושה.

בהקשר לזה אמרו חכמינו במסכת סנהדרין ז: "כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נוטע אשרה אצל המזבח" – כלומר אם ממנים דיין שאינו הגון מצד התנהגותו בדברים שבקדושה, אלא שיש בו מעלות חיצוניות כגון השכלה גבוהה וכשרון נאום – הרי זה באמת "כאילו נוטע אשרה אצל המזבח", שבמקום היופי המקורי והפנימי של תורה ויראת שמים מבכרים את היופי החיצוני המקושט...

**לא יומת על פי עד אחד**

"על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת, לא יומת על פי עד אחד" (פרק יז-י) פשט הדברים, שהתורה באה ללמדנו כמה עדים נדרשים, כדי לגזור את דינו של האדם.

אולם אפשר למצוא לזה רמז יפה על פי מה שמצאנו במדרש: "שאלו לחכמה: חוטא מהו עונשו? אמרה להם - חטאים תרדוף רעה. שאלו לבואה – אמרה להם - יביא אשם ויתכפר לו. שאלו להקב"ה אמר להם - יעשה תשובה ויתכפר לו".

יוצא כי "על פי שנים עדים" – על פי שתי דעותיהן של החכמה והנבואה, או אפילו "שלושה עדים" – גם לפי הדעה השלישית של התורה – "יומת המת" – אין לחוטא תקנה אלא עליו למות, שכן אפילו לפי דעת התורה שעליו להביא קרבן מה יעשה בזמן שאין בית המקדש קיים ואי אפשר להביא קרבן, או כאשר אין ידו משגת להביא קרבן?

אולם "לא יומת על פי עד אחד" – לפי דעתו של ה"אחד", הלא הוא הקב"ה, לא יומת החוטא, שכן עצה יעוצה לו והיא – יעשה תשובה ויתכפר לו... (עפ"י הרה"ק ר' אברהם ממיקאלייב)

**כי ה' אלוקיך עמך**

"לא תירא מהם, כי ה' אלוקיך עמך" (פרק כ' א') מצאנו בספרים, שאם נפל פחד על אדם מפני פלוגי יתבונן בדעתו ויאמר לנפשו: "מי בעצם נתן לו לפלוגי כוח להזיק ולהרע – הלו רק ה' יתברך, אם כן הרי מוטב כי אתיירא רק מפני ה' יתברך". זהו שאמר כאן הכתוב: "לא תירא מהם" – כי עליך לזכור: "כי ה' אלוקיך עמך" – ומוטב אם כך להתיירא רק מפני ה' יתברך, אשר נתן כח וגבורה בסוס וברכב...

**אנשי קודש**

"ואנשי קודש תהיון ל" – קדושים אנושיים תהיון לי. שתקדשו את מעשיכם האנושיים, וזהו עיקר הקדושה הנדרשת מן האדם. מלאכים לא חסר לריבונו של עולם. (הרבי מקוצק) "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו" – אם תהיו אנשי קודש ישמרו אתכם משמים שלא תיכשלו באכילת טריפות. כדרך שאמרו חז"ל: צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם.

**שמירת הלשון**

(על פי חפץ חיים השיעור היומי)

שלא כמו ההיתר לשמוע רכילות כשהדברים חשובים לשומע, הרי אסור בכל מקרה להאמין לדברי הרכילות ואסור לקבל אותם בלי כל קשר למטרת הדברים.

אפילו כשאדם חייב לברר על פלוני שעמו הוא מתכוונן להיכנס לשותפות או לקשר אחר, אסור לו לקבל כעובדה שום דבר מדברי הגנאי שנאמרו אודותיו. וכן אסור בכל מקרה לפתח רגשי שנאה כלפי אדם על יסוד דברים שנשמעו אודותיו, למרות שהדיעות הושגו באופן מותר.

אם נכח אדם בשעה שנאמר משהו על ידי אדם מסויים, ואז אומר מישהו אחר – שהיה אף הוא בין הנוכחים באותו מעמד – לאותו אדם שהדברים נאמרו או נעשו כדי לפגוע בו, אסור לו להאמין לפרשות זו של הדברים. אם כן לא זו בלבד, שאין להאמין לסיפור דברי רכילות, אלא שגם אסור לקבל פרשנות ההופכת התרחשות תמימה למעשה עוול.

**שאלה: מזוזות שנעשו בדפוס, או בצילום, האם להלכה הן כשרות?**

**תשובה:** מובא בגיטין כ: תנו רבנן "וכתב לה ספר כריתות" – וכתב ולא וחקק. ובגמרא מפרש, שלא מיעט הכתוב אלא חק תוכות, אבל חק ירכות כשר. ופירש רש"י, אם חקק תוכות של האותיות וצדיהן, ונשארו האותיות בולטות, אינו כתב, לפי שלא צייר את גוף האותיות אלא חקק סביבותיהן, והעץ או המתכת נשארו כמו שהיו. אבל אם חקק ירכות האותיות, שהכתב שוקע על ידי החקיקה, זוהי כתיבה. וכן נפסק בטור ושולחן ערוך אבן העזר סימן קכה' - ד'.

כתב הט"ז י"ד סימן רעא' סק"ח, מכאן ראה שהספרים הנדפסים בדפוס יש בהם קדושה גמורה כמו הנכתבים בכתב, שאפילו אם נאמר שהדפוס נחשב כחקיקה הרי גם לגבי גט אשה אם חק ירכות כשר, ומכל שכן שנראה דהוי כתיבה ממש ולא חקיקה, כי מה לי אם דוחק את העט על הנייר, או הנייר על אותיות העופרת שבדפוס, זו וזו כתיבה היא.

אבל בשו"ת הרמ"ע מפאנו בסימן צג' כתב, שאף על פי שגט שנכתב בדפוס כשר דהוי חק ירכות, מכל מקום בספרי תורה תפילין ומזוזות גם חק ירכות פסול, שצריך להיות כתיבה ממש ולא חקיקה.

הפרי חדש באורח חיים סימן תרצא' פסל מגילה בדפוס, אף שהוא עצמו הכשיר גט שנכתב בדפוס בנימוקיו לאבן העזר קכה' - ד', וצריך לומר שמחלק כעין מה שכתב הרמ"ע מפאנו הנ"ל, שאין זו דרך כתיבה. וכן העלה בשו"ת זרע אמת חלק י"ד - קיז', שמגילה שבדפוס פסולה, וכמו שפסקו כן הבית חדש והכנסת הגדולה והפרי חדש, מפני שאין זו דרך כתיבה. וכן כתבו "פתח הדביר" חלק ב' ועוד פוסקים אחרונים רבים.

יש להעיר גם לגבי ספרי תורה, מזוזות ומגילה, לפי המבואר במנחות לב: שצריך לשרטט המזוזה, וזה מהלכה למשה מסיני, כמו שכתבו הרמב"ן והרשב"א והריטב"א בגיטין ו: והר"ן והמאירי במגילה יח: ואף בדיעבד אם לא שירטט המזוזה פסולה, כמו שפסק הרמב"ם בפרק ה' מהלכות תפילין הלכה ג'. וכן פסקו הטור והש"ע י"ד - רפח' - ח'. ואף בדיעבד יש לפסול אם לא שירטט בכל שיטה ושיטה, כמו שכתבו חיד"א בשו"ת "יוסף אומץ" - צא', ורבי יצחק טייב בספר "ווי העמודים" ועוד פוסקים.

לפיכך מזוזה שהיא בדפוס או בצילום שאין שם שירטוט פסולה, אף לשיטת הט"ז. ובאמת שאעפ"י שהתוספות גיטין ו: בשם רבינו תם כתבו שאין ספר תורה צריך שרטוט, ודינו כתפילין שאינם צריכים שרטוט, להלכה נקטינן שגם הספר תורה צריך שירטוט לעיכובא, ואם לא שירטט פסול, כמבואר ברמב"ם פרק י' מהלכות ספר תורה הלכה א', ובטור ושולחן ערוך יורה דעה סימן רעא' סעיף ה' ובאחרונים שם.

אם כן גם לגבי ספר תורה יש לפסול כתיבה בדפוס או בצילום, מפני שחסר שירטוט. הוא הדין לגבי מגילה, שצריכה שרטוט. וכן פסקו הטור והשולחן ערוך בסימן תרצא'. ואין לומר שהשרטוט אינו אלא כדי ליישר הכתב, ובדפוס או צילום אין צורך בכך, מפני שאין אנו דורשים את טעמי המצוות או של הלכה למשה מסיני לחדש דין להקל.

עוד יש לדון מצד שצריך לקדש כל אזכרה ואזכרה לשם קדושת ה', וכאן הכל נעשה בפעם אחת, ואפילו אם לפני ההדפסה של כל מזוזה יאמר לשם קדושת מזוזה והאזכרות שבה, נראה שאין זה מועיל.

**סיכום:** מזוזות המודפסות פסולות וכן המנהג בכל תפוצות ישראל לפסול מזוזות שבדפוס או בצילום. לכן צריך לעורר את הקהל לבל יתנו לרמות אותם במזוזות של צילום שהן פסולות פיסול גמור. ולשומעיים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב. (עפ"י שו"ת יחוה דעת - ו' סימן נז')

**גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל**

**רבי יצחק מנסכיז – תולדות יצחק** – נולד בשנת ה' - תקמח'. עליו אמרו - "עיני לא ראתהו, אך לשמע אוזן שמעתי גודל צדקתו וקדושתו, שהיה מפורסם ומסויים בכל העולם..." בילדותו קיבל תורה מפי רבי מרדכי מארדוש מפאריצק. נשא לאשה את בתו של רבי מאיר מברדיטשוב בן בעל "קדושת הלוי" והיה סמוך על שלחנו ארבעה שנים. בהיותו בן כ"ז שנה התמנה במקום אביו כרבה של נסכיז. כל גדולי עולם באו אליו, ובספר זכרון טוב הביא איגרת שפנה אליו בעל "דברי חיים" ומבקשו שיתפלל עבורו, ועבור משפחתו, ומסיים "והנני מוכן לשרתו ככל אשר יצווה לי... מחוה קידה מול קדושתו..." גם רבי שלמה קלוגר ורבי צבי הירש אורנשטיין זצ"ל פנו אליו. נלב"ע בשנת ה' - תרכח'.

## סיפור השבוע

העיר את בעל הבית הנם עדין תנומה של טרם בקר. בן רגע קפץ מעל משכבו, דילג ונתר החוצה, הוא הביט בעיניים עוטות קורי שינה באורחים, המכינים עצמם לנסיעה. "מדוע נמלטים אתם?" – שאל הכפרי בקול צרוד. "אצה לנו הדרך" – השיב המשמש. "טוב ויפה – המשיך הכפרי – אך לא חשדתי כלל כי גנבים הנכם!" "גנבים" – המשמש הביט תמה בכפרי – כלום גנבנו חלילה משהו ממך?" "חה חה חה – הצטחק הכפרי – אנשים מנסים לברוח באישון ליל ועדין מחזיקים הם עצמם צדיקים גמורים"... המשמש הסמיק ברב זעמו.

"שמע נא – דבר אל הכפרי – איש זה שהתארח בבינתך צדיק וקדוש הוא. יהודים מזכירים שמו ביראה ובכבוד, אלפי חסידים שוחרים לפתחו, זכית וזה התארח בבינתך, ואתה לא די שאינך מכיר בזכותך אלא שטופל אתה בנו אשמות שלא היו ולא נבראו". "חה חה חה – המשיך הכפרי בצחוקו הרועם – ספורים נאים מספר אתה לי. אך דע לך, אותי לא מעניינים שום ספורים אני, דבר אחד מבין, כי אנשים גוונים, בהתארחם בבית אכסניה, אינם בורחים לפנות בוקר מחכים הם לזריחת השמש, אוכלים ארוחת שחרית ואחר כך משלמים עבור האכסניה הנאה, לא צדקתי?" המשמש הביט בו בכפרי בלי הבנה. "דומה – המשיך הכפרי – כי אינך מסגל להבין את דברי כהלכה, אדבר אם כן בפשטות, שלם לי עבור אכסניה בעד שלשה אנשים ומספוא עבור סוס אחד וסעו לדרככם". הוא נתר הצדה ירק ושב לדבר: "דברים ברורים משמיע אני באוזןך: שלם בעין יפה סך כך וכך עבור אכסניה לכל אחד מאתכם!" ...

## ברכות

מזל טוב לרינת לאה ויוסף שלמה בהר ה"ו לרגל הולדת בנם אברהם נחמן ה"ו (נכד לשלמה וחנה אברהם) והכנסתו בבריתו של אברהם אבינו. להם ולכל בני משפחותיהם. יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שתגדלו אותו באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

## תשובות זזוכה

התשובות הנכונות לפרשת עקב הם:

1-ד' 2-ב' 3-ג' 4-ד' 5-ג' 6-ג' 7-ד' 8-ב' 9-ג' 10-ג' 11-ג' 12-ב'

עקב אילוצים, השבוע לא יפורסם שם הזוכה לפרשת עקב

מסביב שדות וכרמים, קצה הדרך אינו עדין באופק והשבת ממשמשת ובאה. בעגלה המתנהלת בשביל הכבוש בין השדות, בדרך הכפרית, יושב הצדיק רבי יצחק מזידיטשוב. זה שבועות אחדים נוסע הרבי עם משמשו לאיסוף כספי צדקה עבור צרכים דחופים.

הדרך אינה מוכרת והמשמש מביט החוצה בדאגה. אנה ישבתו בשבת קודש? האם יאלצו לשבות בשדה תחת כיפת השמים? אך עוד המחשבה במוחו והנה נעצרה העגלה לפני בית קטן. ירד המשמש מן העגלה ונכנס לבית, לראות אם בבעלותו של יהודי הוא או של נכרי. מלא שמחה יצא המשמש ובפיו בשורה: בית יהודי הוא! בית על פרשת דרכים, בו יכולים יהודים להחיות נפשם ולמצוא קורת גג.

היהודי יצא לקראת הצדיק בפנים צהובות ושמחות: "יפה מאד שבאתם" – אמר בקול מגושם. לבוש היה סרביל חום מוכתם וידיו משומנות. השעה דחוקה הייתה, לא היה פנאי רב להתכונן לשבת קודש. היהודי הכפרי הוביל את הסוס עם העגלה אל החצר האחורית, שם מעט מספוא לפני הסוס וקשר את העגלה בעבותות לעץ הגדל בחצר.

בינתיים הדליקה אשתו נרות שבת, בעוד בעלה החליף בגדיו המשומנים בבגדים נקיים ומכובסים. לרשות הצדיק ומשמשו העמד חדר קטן ונקי בו יתאכסנו כל עוד הם יהו בבית. הצדיק לבש בגדי שבת השמורים בעגלה ופתח בהכנותיו, כדרכו בקדש, לקבל פני שבת המלכה.

בשבת קדש נהג הכפרי כפי הרגלו, אכל ושתה מאכלים רבים ואף האיץ באורחיו לאכל ולשבוע. אך הצדיק אכל מה שאכל לכבוד שבת קודש, בענגו את השבת בדברי תורה, שנאמרו בקדושה ובטהרה.

שום הבנה לא היה לו לכפרי בדברי קדשו של הצדיק, וכאשר החל לומר בעת הסעודה "תורה" נעלה, גיחך הכפרי למולו, פיהק בהרחבה ובלא גינונים יתרים קם מעל השולחן ושכב על משכבו. עד מהרה נשמע קול נחרותיו ממלא את הבית.

ביום ראשון עם אור הבקר, לאחר תפלת שחרית, בקש הצדיק מאת משמשו להכין את העגלה לנסיעה. המשמש יצא לחצר האחורית ובקש מבעל העגלה לרתום את הסוס. השאון שבחוץ

### נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

הרב ברוך בן חנה לבית בן ברוך ע"ה יחיאל (יחיא) בן יוסף ונעמה ארז ז"ל רחמים בן ורדה נחום ז"ל חיים בן אליס עציץ ז"ל אשר בן ר' שמעון הופמן ז"ל יעקב בן יוסף באייבצ'וב ז"ל ברק בן ברכה ואהרון מועלם ז"ל

חנה (חנינה) בת בודה עמור ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.א

### יהי רצון שישלח הקב"ה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם ל:

אברהם בן מסעודה אמיר ה"ו שמעון בן רחמה דנינו ה"ו הילד בן ציון יונה בן חנה אביגיל ה"ו נוריאל בן גוהרה נאמן ה"ו אושרת בת ציפורה כהן ה"ו זינה בת בואנו ניאזוב ה"ו נירית בת מזל אהרוני ה"ו שרה מזל טוב בת לאה סימן טוב ה"ו

## מאצרות התורה לילדים

ילדים חביבים. בפרשתנו מצווה התורה בני ישראל, שכאשר יכנסו לארץ ישראל, ימנו לעצמם שופטים ושוטרים, וזה כדי שהם ישמרו עליהם, שלא יזוזו חלילה מדרך התורה.

מדוע באים אנשים למשפט? כאשר אנשים מתווכחים בניהם בעניינים שונים, לדוגמה בענייני כספים, או בענייני נחלות שדה, או עניינים אחרים, ולא מצליחים להגיע להחלטה והסכמה בניהם, הם פונים לשופטים, שנקראים גם דיינים ומבקשים לדעת מה אומרת התורה הקדושה בעניין שלהם – וזהו משפט צדק.

הדיינים חייבים להיות חכמים בחוכמת התורה, הם חייבים גם להיות פקחים ונבונים בענייני העולם. הם חייבים גם להיות צדיקים, כדי שירצו להגיע לדין אמת וגם אמיצים, כדי שלא יפחדו להעניש את החייב בדין – שאינו צודק, גם אם הוא איש עשיר או חשוב.

המדרש מספר עד כמה נזהר שלמה המלך לשפוט משפט צדק. ידוע שכסא המלכות של שלמה המלך היה מיוחד מאוד. מה היה כה המיוחד בכסא המלכות של שלמה המלך?

בכסא המלכות של שלמה המלך היו שש מדרגות, ובכל פעם שהיה שלמה המלך הולך לשפוט את העם, כשהיה עולה במדרגות שבכסא, היה הכרוז מכריז: "לא תטה משפט" – כלומר לדייק מאוד במשפט.

וכך בכל מדרגה שהיה עולה שלמה המלך, היה הכרוז מכריז עוד מצוות לא תעשה הקשורה למשפט צדק אשר נכתבה בפרשת "שופטים". מכאן שאפילו המלך שלמה, החכם מכל האדם, צריך שיזכירו לו, כיצד שופטים בצדק.

התורה הקדושה מבטיחה שאם ננהג בצדק במשפט – ננצח במלחמה. אנו מצווים לצאת למלחמה בביטחון מלא שהקדוש ברוך הוא הולך עימנו. הלוחמים מצווים להתמסר למטרת המלחמה – ניצחון האויב.

כמו כן מצווה אותנו התורה להתייחס אל האויבים כאל שונאים, אשר אין לרחם עליהם, שהרי אם חלילה הם ינצחו, הם יבקשו להכחיד את עם ישראל. עם כל זאת כאשר צרים על האויב, צריכים להניח צד אחד פנוי, כדי שמי שירצה יוכל להימלט על נפשו.

כמו כן מצווה התורה שגם בשעת מצור על עיר עליה נלחמים, אסור להשחית את העצים שמסביב לעיר הנתונה במצור. איסור זה מתייחס לעצי פרי, ובוודאי שאסור להשחית את הפירות עצמם, ומכאן למדו רבותינו, שיש איסור לקלקל כל דבר בעל ערך.

חמור הוא איסור כריתת עץ מאכל והתורה נתנה סיבה לאיסור להשחית את העץ: "כי האדם עץ השדה" - כלומר חיי האדם אינם אלא מהאילן, ולכן אל לו להיות כפוי טובה, כלפי מי שגרם ונתן לו הנאה.

## שאלות לילדי כיתות א' עד ג' (לפחות חלק מהשאלות עפ"י "אוצרות התורה לילדים" של מעלה)

1. האם מהתורה חייבים להפריש תרומות ומעשרות בחוץ לארץ?

א. כן, בתנאי שבית המקדש קיים. ב. לא, אפילו כשבית המקדש קיים. ג. כן, רק בארצות קרובות לארץ ישראל. ד. תרומות חייבים ומעשרות לא.

2. עשיר ועני שניגשים למשפט, האם לשופטים מתוך רחמנות להטות כוונה את הדין לטובת העני?

א. כן, וזה נחשב לעשיר כצדקה. ב. לא. ג. אם קשה להם להחליט, אז מותר. ד. כן, בתנאי שכל הדיינים באותה דעה.

3. מהם הסיבות שהתורה פוטרת אדם מלצאת למלחמה?

א. מי שאירש אשה ולא נשאה. ב. מי שבנה בית ולא חנך אותו, או נטע כרם ולא חילל אותו. ג. מי שפוחד מהמלחמה. ד. כל התשובות נכונות.

4. כשנלחמים וצרים על עיר, האם מותר להשחית את העצים סביבה?

א. כן, ולא משנה איזה עץ. ב. עץ פרי מותר, ועץ סרק אסור. ג. עץ סרק מותר ועץ פרי אסור. ד. לא, ולא משנה סוג העץ.

## שאלות עפ"י רש"י לכיתות ד' זה'

5. "...וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' " (פרק יז) מה למדו מפסוק זה?

א. בבית המקדש חייבים לעמוד. ב. מי שפוגש כהן גדול במקדש צריך לקום מפניו. ג. בית המקדש גבוה מכל המקומות. ד. א' וג' נכונות.

6. "...ונגש הכהן וידבר אל העם" (פרק כ) באיזה שפה דיבר עמם?

א. בלשון הקודש. ב. בשבעים שפות, כדי שיהיה ברור לכולם. ג. בשפה המדוברת באותו דור. ד. ב' וג' נכונות.

7. בפרשת עגלה ערופה כתוב "ויצאו זקינך..." (פרק כא) מי הם האנשים היוצאים לעסוק בעניין?

א. הכי מבוגרים מהעיר הסמוכה לחלל. ב. מועצת החכמים של העיר הסמוכה לחלל. ג. אנשי הסנהדרין גדולה. ד. המשכילים ובקיאים במדידה.

8. "...וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר..." (פרק יז) - כמה ספרי תורה היה על המלך לכתוב?

א. אחד. ב. אחד ובו חומש דברים בלבד. ג. שנים, אחד יוצא ונכנס איתו ואחד מניחו בביתו. ד. שלש, כנגד כוהנים לוויים וישראלים.

## שאלות עפ"י רש"י לכיתות ו' עד ח'

9. כיצד היה מתבצע השירות בבית המקדש (פרק יח)?

א. בעמידה. ב. בישיבה. ג. יש שירות שנעשה בישיבה ויש בעמידה. ד. רק הכהן הגדול חייב לשרת בעמידה.

10. מתי מותר לכוהן לעבוד ולהקריב קורבנות במשכן, שלא בזמן משמרתו. (פרק יח)?

א. כשיש עומס עבודה גדול וחריג. ב. כאשר מקריב את הקורבנות שלו. ג. ברגלים. ד. ב' וג' נכונות.

## שאלות לכיתות ה' עד ח' – ממפרשים אחרים על התורה

11. "ולא תקים לך מצבה אשר שגא ה' אלו קינך" (פרק טז) לפי פירוש הרמב"ן למה הכוונה "מצבה"?

א. אבן שמשמשת להקריב קורבן ליחיד. ב. אבן עליה היה עומד הכומר לעבודה זרה. ג. אבן עליה חרוטה דמותו של האליל. ד. ב' וג' נכונות.

12. "כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדברי ריבת בשערך..." (פרק יז) לפי פירוש הרמב"ן למה הכוונה "דברי ריבות"?

א. דבר שהחכמים חולקים בו, זה מטמא זה מטהר. ב. סכסוכי שכנים וכדומה. ג. השקאת סוטה, עריפת העגלה וטהרת המצורע. ד. א' וג' נכונות.

## לימוד פורה ומהנה

## כללי השתתפות

- ❖ להניח בתיבה בבית הכנסת הספרדי המרכזי, בבית משפחת בוחניק. או לדוא"ל - [nimsin@zahav.net.il](mailto:nimsin@zahav.net.il) בתוך שבועיים.
- ❖ בין הפותרים נכון יוגרל ספר או שובר קניה בסך 20 ₪ למימוש בכלבו כוכבי, או במתנת חן. המתמידים חומש מלא יזכו בפרס ללא הגרלה.